daugiakampiais galais fragmentas rodo, kad aptariamoje vietoje būta pilkapių. Kiti radiniai skirtini dvarvietei ir datuojami XVI–XIX a. Tai daugiausia įvairių keramikos dirbinių šukės, vinys, pleištai, pasagvinės.

Eugenijus Ivanauskas

Excavation of cemeteries and ancient settlements in central and east Lithuania

In 1996–1997 LCCH surveyed 6 ancient settlements in Brūžė, Čedasai. Pelekonys, Rusiai-Litviniškės, Zūbiškės, Žemoji Panemunė, 3 cemeteries in Gėluva, Vilkija, Kulautuva, 1 village cemetery in Šlienava, 1 estate site in Vievis, 1 barrow cemetery in Vindžiuliškės and 2 sites of cremation rituals in Kulautuva and Kriemala. The sites had not been studied carefully hitherto, which leaves open such questions as their monumentality and degree of preservation.

Andrzej Kola, Wojciech Szulta, Vladas Žulkus

Tilto Platelių ežere povandeniniai tyrinėjimai 1996–1997 metais

Povandeniniai archeologiniai tyrinėjimai Platelių ežere buvo pradėti 1995 m. (žr. *ATL 1994 ir 1995 metais,* V., 1996, p. 296–300). 1996–1997 m. juos toliau tęsė Torūnės universiteto Archeologijos ir etnologijos instituto Povandeninės archeologijos laboratorija (vad. prof. dr. hab. A. Kola ir mgr. W. Szulta) ir VLPIC ekspedicija, remiama Žemaitijos nacionalinio parko. Ekspedicijoje talkino Torūnės ir Klaipėdos universitetų studentai ir Klaipėdos povandenininkų klubo „Nautilius" nariai (instruktorius – V. Krisikaitis).

1997 m. tilto tarp Šventorkalnio ir Pilies salos liekanos buvo fiksuotos jau 600 m^2 plote. Tilto liekanos 1996 ir 1997 m. buvo tyrinėjamos 4,5–11,3 m gylyje. Povandeninių tyrinėjimų metu XV juostoje buvo padarytos 5 2x2 m dydžio perkasos, kurių bendras plotas sudarė 20 m^2. Be to, pradėti tyrimai pirmosiose juostose prie Šventorkalnio. Ten, kranto šlaite, buvo ištirti dar 2 kvadratai – 8 m^2. Tyrinėjimai čia vyko nedideliame 4–4,5 m

gylyje, tačiau labai sudėtingomis sąlygomis. Tilto liekanos (pav. 63) gulėjo apie 1 m gylyje po dumblu ir, pradėjus plauti gruntą, slinko atabrado šlaitas. Tirta naudojant uždaro kontūro metalo ir organinio stiklo 2x2 m dydžio rėmą, o šlaitą buvo bandoma po vandeniu tvirtinti lentomis ir kuolais.

Visose perkasose buvo rasti beveik vienodi sluoksniai: ežerinis smėlis su stambios frakcijos dumblu ir su medžio skiedrų tarpsluoksniu, greičiausiai likusiu nuo tilto satybos laikų. Tyrinėtame plote, XV juostoje, po dumblo sluoksniu buvo vienas polis ir kelios dešimtys smulkesnių konstrukcijų dugne. Prie Šventorkalnio dumble, be polių, buvo rasta daug smulkių rąstelių, sudėtų kryžmai, nedidelių apdirbtų medžio gabalų. Iš kitų ežero dugno radinių svarbesnis yra medinio bloko fragmentas, naudotas kilnoti tilto konstrukcijoms jo statybos arba remonto metu. Tai unikalus radinys tyrinėjant povandenines tiltų liekanas. Į R nuo tilto buvo rastas trumpas ąžuolinis luoto irklas. Be to, surinkta keliolika smarkiai vandens nugludintų molinių indų šukių, rastas sveikas puodyninis krosnies koklis, peiliuko geležtė.

Polių ir dugne gulinčių detalių fiksacija parodė, jog tiltas galėjo būti apie 7 m pločio – anksčiau spėta, jog čia yra liekanos dviejų apie 4 m pločio tiltų, statytų greta skirtingu laiku. Ir tilto liekanų fiksacija, ir ežero dugne padaryti dugno nuosėdų pjūviai rodo, kad tiltas, matyti, nebus stovėjęs ilgą laiką – radinių palyginti mažai ir jie, išskyrus prie salos ir pakrantėje rastus akmeninius sviedinius, yra datuojami XVI–XVII a. Todėl reikia manyti tiltą čia atsiradus tik dvaro ir medinės pilies (karalienės Bonos dvaro saloje) egzistavimo laikotarpiu.

Neįprasta, jog apie tiltą yra nedaug radinių, nerasta kirvių, kurių nemažai būna tokiuose paminkluose, ir kitokių su statyba susijusių radinių. Tai liudija neilgą tilto gyvavimą. Be to, minėti faktai ir kiti ežero dugno radiniai (eglės kankorėžiai nedideliame plotelyje) rodytų, kad tiltas buvo statomas greičiausiai žiemos metu, nuo ledo.

Visi mediniai ir metaliniai radiniai yra konservuojami Torūnės universiteto Konservavimo laboratorijoje, o po to, kaip ir kitų kasinėjimų medžiaga, bus perduoti Žemaitijos nacionalinio parko muziejui.

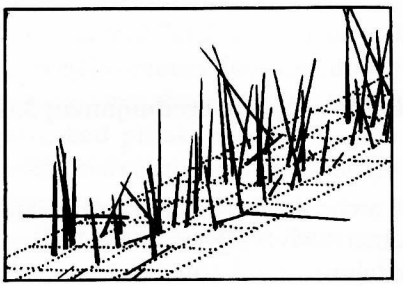

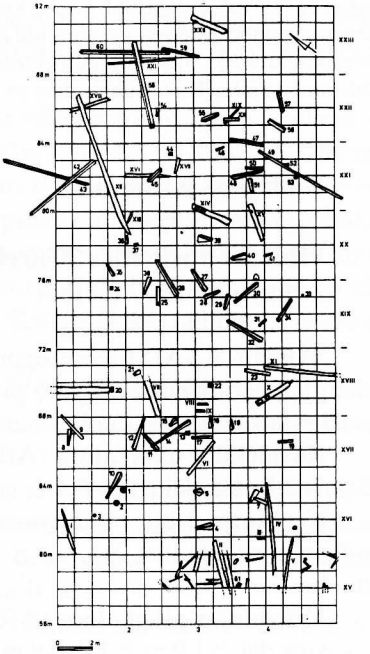

Pav. 63. Platelių ežeras. Tilto liekanų planas.
Fig. 63. Lake Plateliai. Structural remains of the bridge.

Andrzej Kola, Wojciech Szulta, Vladas Žulkus

Underwater research of the bridge in lake Plateliai, 1996–1997

The research of the bridge was continued by the Laboratory of Underwater Archeology at the Institute of Archeology and Ethnology (Poland) and WLPCH. In an area of 600 m², a depth of 4,5-11,3 m, the team identified structural remains of the bridge connecting Šventorkalnis hill and Pilies Island. In the lakebed an area of 28 m² was researched. The findings included fragments of a wood-block, an oar, pottery, a tile and a knife. The artifacts date to the 16th–17th centuries.

Rimantas Kraujalis

Vilniaus apskrities 20 archeologijos objektų eroduojančių dalių žvalgymas 1997 metais

Vykdant KVAD finansuojamą 20 archeologijos objektų eroduojančių dalių archeologijos žvalgymo programą, buvo žvalgytos piliakalniuose ir pilkapiuose iškastos duobės bei atodangos:

Kavalčiukų piliakalnio (AR 1597) (Švenčionių raj.) R šlaite iškasta 5x1,7–2,1 m dydžio, 0,5–0,6 m gylio duobė.

Kretuonų 2-ojo pilkapyno (AR 1744) (Švenčionių raj.) dviejuose pilkapiuose iškastos 2x1,7 m ir 2,35x1,7 m dydžio, 0,6 m ir 0,62 m gylio duobės.

Mūrininkų piliakalnio (AR 1472) (Vilniaus raj.) P bei V šlaituose iškastos dvi 2x1,9 m ir 1,2x0,9 m dydžio, 0,55 m ir 0,7 m gylio duobės.

Kiaulėkų piliakalnio (AR 150) (Šalčininkų raj.) PV dalyje jau seniai iškastos 22x4–8 m dydžio duobės, ŠR pakraštyje atsidengusi 3 m ilgio, 0,75 m aukščio atodanga.

Kuršių (Valakavičių) piliakalnio (AR 155) (Šalčininkų raj.) pylime iškasta 1,95x1,3 m dydžio, 1,6 m gylio duobė.

Kurmelionių piliakalnio (AR 138) (Šalčininkų raj.) suplokštėjusiame R pylime iškasta 1,8x1,3 m dydžio, 2,8 m gylio duobė. Iškastos duobės žemėse aptiktos dvi brūkšniuotosios keramikos šukės. Dar dvi brūkšniuo-